

KONCEPCJA ROZWOJU BIESZCZADZKIEGO DOMU KULTURY W LESKU NA LATA 2020-2023

I. Wprowadzenie

Bieszczadzki Dom Kultury w Lesku od lat tworzy przestrzeń dla kulturalno-społecznego rozwoju miasta oraz jego mieszkańców. Jest miejscem spotkań z różnymi formami artystycznego wyrazu podtrzymującymi i rozwijającymi lokalną tradycję i kulturę. Rozpowszechnia wśród społeczeństwa narodowy dorobek kulturowy, a także angażuje je do jego współtworzenia.

Pomimo spełniania podstawowych zadań, jakie należą do tej instytucji, brakuje rozbudowanej oferty dostosowanej do oczekiwań różnych grup społecznych i konkurencyjnej w stosunku do ośrodków znajdujących się w okolicy. Dlatego też niniejsza koncepcja rozwoju jest propozycją wieloletniego programu wskazującego zadania, jakie powinny być realizowane przez jednostkę w celu poprawy jej funkcjonalności.

Autorska koncepcja jest wynikiem wieloletnich obserwacji działalności Bieszczadzkiego Domu Kultury oraz posiadanej wiedzy i pomysłów własnych. Przedstawiona w niej analiza SWOT w czytelny sposób ukazuje obecną sytuację instytucji i pozwala na wykreowanie realnego, kompleksowego i niezbędnego do realizacji planu działania na 3 najbliższe lata. Jego skuteczne wykonanie we wskazanym okresie, jak i w dłuższej perspektywie uzależnione będzie od wewnętrznego oraz zewnętrznego finansowania, a także sytuacji kadrowej, społecznej i regulacji prawnych.

W mojej ocenie, niezbędnym będzie również opracowanie pełnej strategii rozwoju tej instytucji przy udziale mieszkańców od lat zaangażowanych w życie kulturalne miasta oraz przedstawicieli miejskich i gminnych instytucji publicznych, zaczynając od Burmistrza oraz Rady Miejskiej, poprzez pracowników poszczególnych jednostek.

II. Analiza SWOT BDK

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">✓ lokalizacja w centrum miasta;✓ wielofunkcyjny budynek;✓ doświadczenie kadry w organizacji imprez i codziennych czynnościach służbowych;✓ dyspozycyjność pracowników;✓ prowadzone zajęcia stałe:<ul style="list-style-type: none">- sekcja taneczna (Bieszczadzkie Żabki),- sekcja muzyczna (Orkiestra Dęta, zespół „Leszczanie”),- sekcja plastyczna,- Zumba,	<ul style="list-style-type: none">✓ obiekt wymagający generalnego remontu zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz;✓ brak dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych;✓ przestarzałe wyposażenie, niedobory nowoczesnego sprzętu do działalności artystycznej;✓ brak własnej sceny plenerowej i pozostałego zaplecza technicznego;✓ niezmodernizowany leski amfiteatr i jego otoczenie – problemy techniczne z

<ul style="list-style-type: none"> - kółko szachowe, - Klub Seniora; ✓ wydawanie bezpłatnej gazety „Echo Bieszczadów”; ✓ organizacja licznych wystaw artystycznych w małej galerii BDK oraz galerii sztuki „Synagoga”; ✓ sztandarowe imprezy cykliczne – Festiwal „Country w Bieszczadach”, „Bieszczadzkie Lato z Książką”, „Dni Leska”; ✓ liczne wydarzenia o niższej randze organizowane w sali widowiskowej oraz w plenerze; ✓ możliwość wynajmu sal; 	<ul style="list-style-type: none"> organizacją dużych imprez masowych; ✓ długoletnie niedoinwestowanie jednostki – brak środków na bieżące remonty i poszerzenie oferty kulturalno-rozrywkowej, szczególnie dla młodzieży; ✓ ograniczenia sceniczne – brak dostosowania do nowoczesnych form teatralnych i estradowych; ✓ niedostateczna komputeryzacja dla kadry pracowniczej; ✓ brak rozbudowanej, całorocznej oferty zarówno zajęć stałych, jak i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych; ✓ brak wyjazdów grupowych z mieszkańcami do wiodących instytucji kultury; ✓ brak zatrudnionych instruktorów do prowadzenia stałych zajęć poszerzających ofertę ✓ brak kalendarza imprez podanego do opinii publicznej oraz na bieżąco uzupełnianego; ✓ niska skuteczność w pozyskiwaniu sponsorów i partnerów potrzebnych do rozbudowania oferty; ✓ niski poziom współpracy ze społecznością lokalną oraz instytucjami w zakresie rozwoju kultury – koła gospodyń, stowarzyszenia, MOPS, ŚDS, wolontariat; ✓ niewystarczająca promocja BDK oraz jego działań i organizowanych przez jednostkę wydarzeń: <ul style="list-style-type: none"> - nieaktualizowana strona internetowa, - brak strony w mediach społecznościowych, - brak folderów informacyjnych dla mieszkańców i turystów o ofercie, - słaba promocja wydarzeń w gminach sąsiadujących i mediach komercyjnych; ✓ brak transportu publicznego umożliwiającego osobom niezmotoryzowanym dojazd na zajęcia i wydarzenia szczególnie w porach późnopołudniowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ planowany remont BDK oraz podległej mu Synagogi – poprawa funkcjonalności i standardu obiektów; ✓ zakup własnej sceny i jej wyposażenia oraz modernizacja amfiteatru wraz z widownią; ✓ coroczny przyrost liczby turystów 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ duże koszty wynajmu sceny plenerowej oraz pozostałej obsługi technicznej (nagłośnienie, oświetlenie, itp.); ✓ obawy pracowników i społeczeństwa przed zmianami; ✓ stagnacja pracowników (brak kompleksowej wizji rozwoju);

<p>zainteresowanych dziedzictwem kulturowym regionu oraz ofertą kulturalno-rozrywkową;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost promocji działań jednostki poprzez nowoczesne środki przekazu informacji i komunikacji; ✓ zwiększenie gminnych nakładów finansowych na działalność; ✓ pozyskiwanie partnerów zewnętrznych wzbogacających ofertę – instytucje kultury oraz inne podmioty ją tworzące z kraju i zagranicy; ✓ pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na poprawę stanu technicznego obiektu, jak i organizację wydarzeń stałych i epizodycznych; ✓ udział pracowników w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje zawodowe oraz lepsza organizacja czasu pracy; ✓ duży potencjał wśród lokalnych artystów, rękodzielników i pasjonatów sztuki; ✓ wzbogacona całoroczna oferta zajęć stałych oraz wydarzeń, z uwzględnieniem sezonowości i rosnących oczekiwań mieszkańców; ✓ odświeżenie i rozbudowanie sztandarowych imprez oraz wprowadzenie przynajmniej jednej dodatkowej o wysokiej randze; ✓ pobudzenie wśród mieszkańców chęci uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta i gminy; ✓ stworzenie strategii rozwoju oraz aktualizacja statutu i dokumentów strategicznych; ✓ wyjście Domu Kultury z ofertą do mieszkańców sołectw gminy Lesko 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ spora odległość od dużych ośrodków kulturalnych – utrudniony dostęp do szerszej oferty; ✓ wzrastająca konkurencyjność podobnych ośrodków w okolicy; ✓ coraz bogatsza i łatwiej dostępna oferta multimedialna odciągająca mieszkańców od organizowanych wydarzeń w mieście i gminie; ✓ wzrastające koszty utrzymania jednostki i jej rozwoju; ✓ stały odpływ wykształconych i wykwalifikowanych potencjalnych pracowników; ✓ wciąż niska świadomość kulturalna mieszkańców; ✓ słabo wykształcone postawy społeczeństwa obywatelskiego; ✓ coraz mniejsze możliwości pozyskania sponsorów wydarzeń; ✓ trudny dostęp do zewnętrznych środków zasilania finansowego;
---	---

III. Proponowane kierunki rozwoju

1. Infrastruktura

Główna działalność kulturalno-rozrywkowa miasta i gminy prowadzona jest w budynku Bieszczadzkiego Domu Kultury, ale także w leskim amfiteatrze i Synagodze. Niestety, w wyniku wieloletniego niedoinwestowania i braku prac remontowo-renowacyjnych, wszystkie te obiekty straciły na swojej funkcjonalności, a zarazem atrakcyjności. W związku z tym, dostosowanie ich do obecnych standardów staje się nadrzędnym celem na najbliższe lata. Istotnym problemem do rozwiązania jest pozbycie się barier architektonicznych, w dostępie do oferty prowadzonej w tych

miejscach, dla osób niepełnosprawnych. Ponadto, całościowej wymiany wymaga sprzęt nagłośnieniowo-oświetleniowy wraz z zapleczem technicznym i scenicznym. Zakup potrzebnego wyposażenia znacznie odciążałby budżet BDK, a zaoszczędzone środki mogłyby zostać wykorzystane na organizację dodatkowych zajęć i wydarzeń. Potrzebne są na to ogromne nakłady finansowe, których szukać należy nie tylko w budżecie gminy, ale przede wszystkim w programach krajowych i unijnych dotowanych m.in. przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowe Centrum Kultury.

Wiadome jest, że w roku bieżącym planuje się rozpoczęcie długo wyczekiwanego remontu sali widowiskowej oraz pozostałych pomieszczeń parterowych domu kultury. Inwestycja, według wstępnej informacji podanej przez Urząd Miasta i Gminy Lesko, na którą udało się pozyskać dofinansowanie w kwocie 2 998 536,52 zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego zakłada przebudowę sali widowiskowej na salę widowiskowo-kinową wraz z poprawą jej funkcjonalności. Z projektu zakupione ma zostać także pełne wyposażenie tej sali z systemem kinowym z wielofunkcyjnym nagłośnieniem. Poprzez montaż pochylni zewnętrznej i transportera schodowego poprawi się także, wspomniana wcześniej, dostępność dla obsługi osób niepełnosprawnych. Istotnym jest, by przed podjęciem prac remontowych przeprowadzić inwentaryzację w celu uporządkowania posiadanego mienia. Jeśli uda się doprowadzić do realizacji tego projektu, będzie to duży krok naprzód, który otworzy nowe możliwości organizacji zajęć i wydarzeń na miarę obecnych czasów.

Ważne jest, by w ślad za remontem poziomu parterowego pozyskać środki na odnowienie i dostosowanie do wymogów przeciwpożarowych pozostałych pomieszczeń znajdujących się na kolejnych piętrach budynku oraz na poddaszu, gdyż tam poprzez zajęcia, na co dzień toczy się życie kulturalne naszych mieszkańców. Kompleksowego odnowienia wymagają pomieszczenia techniczne pracowników, wraz z zakupem sprzętu komputerowego do pracy codziennej oraz poszczególne pracownie (malarska, instrumentalna) i sale (kameralna, baletowa), wraz z wyposażeniem technicznym (w tym m.in.: systemem c.o., klimatyzacją i wentylacją) i zapleczem sanitarnym. Koniecznym jest wygospodarowanie z posiadanych pomieszczeń nowych pracowni, które urozmaicą dotychczasową ofertę. Uważam, że przy udziale środków zewnętrznych, chociażby na poddaszu Bieszczadzkiego Domu Kultury powinna powstać pracownia fotograficzna, modelarska, wokalna czy dziennikarska – oczywiście w zależności od posiadanych zasobów lokalowych, finansowych i kadrowych. By przynajmniej jedna z tych pracowni powstała w podanym miejscu, w pierwszej kolejności należałoby doprowadzić do remontu dachu, gdyż jak widać na przykładzie sali baletowej i zacieków na suficie, wymaga on równie pilnej inwestycji. Natomiast, na wzór Warsztatów Terapii Zajęciowej w Huzelach, przy nadarzającej się możliwości pozyskania dofinansowania z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, pozyskać by można także środki na zakup i montaż windy, która udostępniłaby całą ofertę jednostki osobom niepełnosprawnym i zwińczyłaby całość inwestycyjną związaną z kompleksowym remontem/przebudową obiektu. Tak przygotowany, z pewnością przynosiłby dodatkowe zyski na działalność statutową dzięki większej możliwości wynajmu nowoczesnych sal zainteresowanym podmiotom, które takich poszukują.

W strukturze omawianej instytucji znajduje się również budynek Synagogi - jednej z największych historycznych wizytówek miasta. Przypomina nam ona o wielokulturowości tych ziem i w taki sposób, w moim przekonaniu, powinna być eksponowana mieszkańcom i turystom. Niestety, wielowiekowa budowla, podobnie jak Dom Kultury, wymaga generalnej, wielomilionowej renowacji pod nadzorem konserwatora zabytków. Ta może rozpocząć się w roku bieżącym z tego samego projektu, co wspomniany wcześniej budynek główny jednostki. Prace objęłyby na tym etapie odwodnienie byłej świątyni wraz z zabezpieczeniem degradacji tynków. Jako efekt końcowy, w przestrzeniach powstałaby izba pamięci Żydów galicyjskich, którą należałoby przekształcić w późniejszym czasie na ponadregionalne Muzeum Żydów Galicyjskich. By zrealizować jakiegokolwiek pomysły, w pierwszej kolejności należy odrestaurować cały budynek z zewnątrz, jak i wewnątrz.

Natomiast, aby udostępnić go całorocznie wraz z eksponatami, czy dziełami bieszczadzkich twórców, jak ma to miejsce dziś w miesiącach letnich, wymagane jest założenie instalacji c.o.

Równie efektywnie jak sam budynek, można wykorzystać niewielki plac znajdujący się bezpośrednio przy nim. Tu także, przy odrobinie szczęścia w projektach, można zagospodarować go na wzór rynku/bazaru galicyjskiego w sanockim skansenie. W odpowiednio pomniejszonych miniaturach dawnych budynków miejskich stworzyć można pracownie udostępnione bieszczadzkiemu artystom/rękodzielnikom, którzy na oczach widzów wytwarzaliby swoje wyroby z możliwością ich sprzedaży, czy robienia odpłatnych warsztatów. Myślę, że tak przygotowane, klimatyczne zaplecze infrastrukturalne pociągnęłoby za sobą sukces końcowy planowanych działań.

Ostatnim obiektem i chyba najbardziej pomijanym w ostatnich latach pod względem organizacji wydarzeń kulturalnych jest leski amfiteatr. Choć końcem 2018 roku udało się wyremontować będące w opłakanym stanie zadaszenie, to nadal potrzeby, by doprowadzić go do stanu pełnej użyteczności, są ogromne. Przebudowy/rozbudowy wraz z odwodnieniem i ewentualnym zadaszeniem wymaga widownia. Konieczna jest także przebudowa sceny i pomieszczeń znajdujących się bezpośrednio pod nią (dawny bar „Juka”), a stanowiących jej zaplecze techniczne. Jak przystało na XXI wiek konieczna jest również budowa sanitariatów z pomieszczeniami technicznymi i całym zapleczem umożliwiającym organizację imprez masowych, do czego obligują organizatora coraz restrykcyjniejsze przepisy prawa, ale przede wszystkim rosnące wymogi społeczeństwa, co widać m.in. podczas corocznego festiwalu „Country w Bieszczadach”. Gdyby udało się takie prace wykonać, organizacja dużych imprez plenerowych, szczególnie biletowanych, była by znacznie ułatwiona. Niestety, podobnie jak w przypadku dwóch pierwszych obiektów, tak i tutaj, nie da się własnymi środkami doprowadzić do wykonania potrzebnych zabiegów poprawiających ich funkcjonalność i standard. Jednakże we współpracy z pracownikami Urzędu Miasta i Gminy Lesko, przy przyzwoleniu Burmistrza i Rady Miejskiej będą chciała pozyskiwać środki zewnętrzne na zmianę/poprawę zastanej sytuacji infrastrukturalnej.

2. Pracownicy i organizacja pracy

Po moim zapoznaniu się z dokumentami organizacyjnymi Bieszczadzkiego Domu Kultury w Biuletynie Informacji Publicznej, uważam, że konieczna jest ich aktualizacja ze względu na zapisy nie mające odzwierciedlenia z obecnym stanem faktycznym i prawnym. Zmiany wymagają chociażby zapisy wskazujące, że w skład struktury organizacyjnej wchodzi od dawna nieistniejące obiekty, czyli kino „Jutrzenka” i kąpielisko nad Sanem. W moim przekonaniu konieczna jest również zmiana czasu pracy jednostki oparta na zmieniających się potrzebach społeczeństwa korzystającego z jej oferty. Pozwoli ona także usprawnić pracę i zwiększyć jej efektywność.

Ważnym jest, by w budżecie zabezpieczyć środki na stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez szkolenia. Szansą jest także finansowanie ich ze źródeł zewnętrznych, w ramach projektów dotacyjnych. Pozwolą one wraz z przygotowanym programem motywacyjnym poprawić wydajność pracy, która będzie oceniana na podstawie zaangażowania, skuteczności w realizacji powierzonych zadań oraz realnych do wykonania inicjatyw własnych. Dla usprawnienia działań Domu Kultury przydatnym będzie wspólne opracowanie, wraz z Biurem Promocji, Kultury i Turystyki Urzędu Miasta i Gminy Lesko, całorocznego kalendarza imprez i zajęć stałych. Współpraca ze wspomnianym biurem objąć powinna również przygotowywanie z odpowiednim wyprzedzeniem programów artystycznych wydarzeń, ich promocji i infrastruktury technicznej. Tak sprawnie działający zespół czerpiący satysfakcję zawodową, a zarazem towarzyską z wykonywanej pracy, a także mający świadomość po co pracuje i w jakim kierunku, na pewno będzie sukcesywnie poszerzał horyzonty kulturalno-rozrywkowe zaspokajające potrzeby mieszkańców i przybywających do gminy gości.

3. Współpraca w zakresie rozwoju oferty kulturalnej

Bieszczadzki Dom Kultury to miejsce zapewniające szeroki dostęp do dóbr kultury, sprzyjające realizacji i rozwojowi potrzeb kulturalnych mieszkańców Leska i okolic. Dlatego też, jako inicjator i organizator różnorodnych zajęć i wydarzeń powinien przygotowywać swoją ofertę na podstawie analizy potrzeb środowiska lokalnego i przy jednoczesnym angażowaniu się mieszkańców w proces tworzenia. Opinie, spostrzeżenia oraz wspomniane potrzeby powinny być monitorowane poprzez kontrolę frekwencji na poszczególnych formach działań, jak też poprzez bezpośrednie rozmowy, i za pomocą ankiet ewaluacyjnych.

Jednym słowem, oferta kulturalna powinna być tworzona dla mieszkańca i z mieszkańcem. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzenie koniecznym jest nawiązanie stałej, długoterminowej współpracy partnerskiej z różnymi środowiskami działającymi na terenie gminy oraz spoza niej, łącznie z zagranicą, w tym z jednostkami organizacyjnymi miast partnerskich – Sniny, Chustu, Kępic, i zewnętrznymi instytucjami kulturotwórczymi (wymiana dobrych praktyk, wizyty studyjne, tworzenie sieci kontaktów). Otwartość na inicjatywy oddolne mieszkańców – ich pomysły, pasje, zainteresowania - przyczyni się do poszerzenia oferty, dając przy tym pozytywny odbiór społeczny. Dla instytucji, współpraca taka za każdym razem przynosiła będzie nowe spojrzenie na ciągle zmieniające się preferencje. Sprawi, że oferowane działania nie znużą odbiorcy.

Chciałabym, aby kierowana przeze mnie instytucja kultury była miejscem kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego, łączącego wzmacniający się potencjał kulturalny, społeczny i ekonomiczny miasta i okolicznych sołectw z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, szczególnie osób niepełnosprawnych i ludzi starszych. Stanie się tak, gdy do współpracy uda się zaangażować odpowiednie instytucje i wszystkie pokolenia mieszkańców – od dzieci poprzez ich rodziców i dziadków. Niech międzypokoleniowe działania będą siłą napędową kulturalno-rozrywkowej działalności Gminy Lesko.

Wspomnianą współpracę w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu chciałabym nawiązać z jednostkami pomocy społecznej (Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, czy Ośrodkiem Wsparcia SOS), jak i ośrodkami zajmującymi się osobami z niepełnosprawnościami (Środowiskowy Dom Samopomocy, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy oraz Warsztaty Terapii Zajęciowej). Razem możemy stworzyć ofertę dla tych osób, które z powodu ciężkich życiowych doświadczeń czują się wykluczone lub nie chcą, czy nie mogą uczestniczyć w życiu kulturalnym miasta, czy korzystać z zajęć prowadzonych w BDK.

Grupą, która stanowi największy odsetek osób korzystających z oferty jednostki są uczniowie działających na terenie gminy przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych (w tym zespoły taneczne „Bieszczadzkie Żabki”) oraz lescy seniorzy. Te grupy najbardziej angażują się też w działania kulturalne, uczestnicząc w odbiorze tej kultury i w jej tworzeniu. Biorąc to pod uwagę, BDK musi stale poszerzać tą współpracę, przy jednoczesnym opracowaniu systemu promującego aktywnie uczestniczących (nagrody symboliczne i rzeczowe, wycieczki krajoznawcze, itp.).

Dom Kultury nie może jednak zamykać się na działalność w granicach budynku i miasta. Ponad połowa mieszkańców gminy ulokowana jest w sołectwach. Do nich również konieczne jest wyjście z ofertą zajęć i wydarzeń. We współpracy z sołtysami, radą sołecką, Kołami Gospodyń Wiejskich, zespołami ludowymi i innymi działającymi organizacjami, w świetlicach wiejskich stworzyć chcę małe centra kultury, tak bardzo potrzebne dla integracji i zachowania tożsamości kulturowej dzieci, młodzieży i dorosłych. Zdobyte podczas warsztatów z naszymi instruktorami umiejętności, a także wykonane prace, czy przygotowane programy artystyczne będą mogły być

prezentowane podczas późniejszych wydarzeń gminnych, jak również staną się wizytówką na zewnątrz. Podobnie rzecz się ma z pozostałymi opisanymi tu grupami mieszkańców miasta i gminy.

Ze względu na nieustanne borykanie się jednostek kultury z brakiem wystarczających funduszy na rozwój działalności, uwagę należy zwrócić na rozwój wolontariatu. Uczestniczyć w nim może każdy mieszkaniec, któremu zachowanie dziedzictwa regionu jest bliskie sercu. Przy wsparciu pojedynczych osób (lokalni twórcy i rękodzielnicy) oraz instytucji gminnych i organizacji pozarządowych - o które będę zabiegała - działających na rzecz społecznego rozwoju (stowarzyszenia, fundacje, itp.), jako dyrektor BDK będę starała się poszerzać ofertę poprzez właśnie wolontariat, szczególnie w tzw. „sezonie martwym”. Będę jednak także pozyskiwać środki zewnętrzne na rozbudowę kalendarza wydarzeń, ale i wsparcie idei wolontariatu poprzez szkolenia, kursy, warsztaty, czy spotkania i imprezy integracyjne dla osób zaangażowanych. Działania te przyczynią się do kształtowania i rozwoju lokalnych liderów społecznych i grup wolontariackich, czego w Lesku niewątpliwie brakuje.

Z racji, że Bieszczadzki Dom Kultury podlega Burmistrzowi, głównymi podmiotami, z którymi nawiązana będzie ścisła współpraca będą Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Lesku, Leskie Centrum Edukacji i Sportu oraz Biuro Promocji, Kultury i Turystyki Urzędu Miasta i Gminy Lesko. Wspólna praca na co dzień pozwoli na kompleksowe, merytoryczne zarządzanie kalendarzem zajęć i imprez, ich przygotowaniem, koordynacją i realizacją z końcowym odbiorcą – mieszkańcem i turystą.

Darczyńcy to ostatnia grupa, ale równie ważna, której konieczność znalezienia jest niezbędna, jeśli planuje się rozszerzenie działalności obejmowanej przez mnie instytucji. Ponieważ na terenie gminy brakuje dużych firm, które mogłyby wspierać nasze działania, tych szukać będę z pewnością w szerszym regionie, jak i w innych częściach kraju. Coraz częściej też na terenie Bieszczad widoczni są nowi inwestorzy, którzy właśnie u nas chcą zostawiać swój kapitał. Myślę więc, że skoro takie firmy decydują się na wejście na nasz rynek, to na zasadzie wzajemnych korzyści, szczególnie promocyjnych i prestiżowych będą skłonni nawiązać partnerską współpracę.

4. Działalność kulturalno-rozrywkowa (oferta kulturalna)

Tworząc ofertę Bieszczadzkiego Domu Kultury niezbędnym jest zachowanie w kalendarzu dotychczasowych zajęć stałych i sztandarowych wydarzeń realizowanych przez jednostkę cyklicznie (Dni Leska, Bieszczadzkie Lato z Książką, Festiwal „Country w Bieszczadach”, Bieszczadzkie Zadumania”, „Dożynki Gminne”, czy jarmarki świąteczne) oraz wkomponowanie nowych w sposób niekolidujący. Poprzez wstawienie nowych elementów dodatkowych do istniejących imprez poprawi się ich odbiór i zainteresowanie wśród odbiorców. Nowa oferta z kolei - jak już kilkakrotnie wspomniałam, opierać się powinna na wcześniejszym rozeznaniu: potrzeb środowiska lokalnego i posiadanych na nią środków, co po części na podstawie posiadanych możliwości wykonałam. Myślę, że stopniowo, większymi lub mniejszymi krokami, z pomocą pracowników BDK, mieszkańców, wolontariuszy, partnerów zewnętrznych oraz władz miasta i gminy, uda się stworzyć miejsce nowoczesne otwarte na sztukę, stale się rozwijające, bogate w wydarzenia kulturalno-rozrywkowe, a przez to konkurencyjne dla podobnych jednostek wokół.

Moja oferta oparta o historię i tożsamość lokalną pozwoli gminnej społeczności na kultywowanie tradycji oraz na świadome identyfikowanie się z kulturą i tą historią, szczególnie na progu obchodów 550. lecia nadania Lesku praw miejskich. Sądzę, że jest ona jak najbardziej możliwa do zrealizowania - oczywiście w pewnej perspektywie czasu, ramach zasobów kadrowych i

posiadanego budżetu. Oczywiście koncepcja nakierunkowana jest na dyskusję i współtworzenie jej wraz z Państwem - Mieszkańcami.

Przechodząc do oferty zajęć stałych, mając świadomość wyrównywania szans dostępu do kultury na terenie wsi i miasta, do której będę dążyła, zakładam realizację wieloletnich, następujących propozycji programowych z zakresu zajęć kulturalno-edukacyjnych realizowanych z lokalnymi artystami i animatorami BDK, skierowanych do:

a) dzieci i młodzieży:

- warsztaty plastyczne – malarstwo, rysunek, grafika w różnych technikach (np. mural, akwarela, pastel) wykonywane na szkłe, desce, płótnie, papierze, itp.;
- warsztaty rękodzieła artystycznego (w tym ginących zawodów) – tworzenie tradycyjnych ozdób i przedmiotów użytku codziennego przy zastosowaniu garncarstwa, bibułkarstwa, hafciarstwa;
- warsztaty modelarskie – tworzenie miniaturowych modeli obiektów, środków transportu, itp.
- warsztaty dziennikarskie – uczestnicy dowiedzą się jak pracować z mikrofonem, czego nie lubi kamera, jak przeprowadzić dobry wywiad oraz jak zrelacjonować wydarzenie czy napisać artykuł;
- warsztaty fotograficzne – nauka i doskonalenie umiejętności fotograficznych;
- koleżeńskie korepetycje – wymiana usług bezpłatnej pomocy przy nauce pomiędzy uczniami szkół podstawowych i ponadpodstawowych;
- warsztaty taneczne (w tym również kontynuacja warsztatów „Bieszczadzkich Żabek”) – nauka i doskonalenie tańca współczesnego i tradycyjnego;
- warsztaty wokalne – nauka i doskonalenie śpiewu;
- warsztaty muzyczne – nauka gry na instrumentach (gitara klasyczna, akordeon, keyboard i inne w zależności od możliwości kadrowych i sprzętowych);
- zajęcia szachowe – nauka i doskonalenie gry „królewskiej” (współpraca z Sekcją Szachową Sanovii Lesko)
- weekendowe poranki – zajęcia muzyczno-ruchowe dla dzieci, gry planszowe, projekcje filmów i bajek – po ewentualnej przebudowie sali widowiskowej na seł widowiskowo-kinową;
- Akademia Przyszłości – warsztatowe zajęcia edukacyjne łączące teorię i praktykę – poznawanie świata z ciekawymi ludźmi (przewodnicy, artyści, przedstawiciele ciekawych zawodów);
- spacerzy poznawcze z lokalnymi przewodnikami – „Śladami leskiej historii”;
- cykliczne wyjazdy do instytucji kultury w większych ośrodkach miejskich – zapoznanie z dziedzictwem narodowym.

Wszystkie te zajęcia pozwalające aktywnie i kreatywnie spędzić czas dostosowane będą szczególnie do potrzeb uczestników w trakcie ferii zimowych oraz wakacji. Będą sukcesywnie wprowadzane w zależności od zgłaszanych zainteresowań młodych mieszkańców naszej gminy.

b) osób dorosłych i seniorów:

- warsztaty plastyczne i rękodzielnicze, w tym warsztaty z florystyki - pozwolą zdobyć umiejętności tworzenia różnorodnych kompozycji z kwiatów, dekorowania stołu i pomieszczeń;
- warsztaty taneczne „Pogotowie taneczne” - błyskawiczny kurs tańców standardowych i latino - amerykańskich dla par, m.in. walc wiedeński, tango, taniec 2 x 1;
- warsztaty teatralne dla seniorów – nauka i doskonalenie teatralnej gry aktorskiej;

- warsztaty muzyczne – nauka śpiewu (szczególnie pieśni ludowych) i gry na instrumentach – utworzenie amatorskiego zespołu muzycznego przy BDK oraz wyszkolenie kadry dla Orkiestry Dętej;
- Uniwersytet Trzeciego Wieku - cykl warsztatów, szkoleń tematycznych oraz wyjazdów studyjnych, jak też wyjazdy w ramach wymiany miast partnerskich, wspólne inicjatywy z klubami seniora z miast partnerskich, wspólne warsztaty dla młodzieży i seniorów łączące pokolenia;
- warsztaty „Kreatywna mama” – zajęcia edukacyjne mające na celu nakierowanie kobiet na kreatywne wychowanie dzieci,
- cykliczne wyjazdy do instytucji kultury w większych ośrodkach miejskich – zapoznanie z dziedzictwem narodowym.

Mając w świadomości przetoczony powyżej fakt rozpoczęcia w roku bieżącym obchodów 550. rocznicy miasta, ale i stale wzrastających oczekiwań społeczeństwa, niezbędnym będzie zachowanie wszystkich dotychczasowych – głównych imprez stałych oraz ich rozbudowanie o imprezy towarzyszące zwiększające ich atrakcyjność. W związku z tymi obchodami chciałaby ogłosić też społeczną akcję zbiórki starych materiałów o Lesku (pocztówki, zdjęcia, ryciny), a finalnie stworzyć z nich wystawę okolicznościową w przestrzeni miasta.

Ważne, by tworzyć nową bazę cyklicznych wydarzeń promujących nasz lokalny potencjał artystyczny wśród mieszkańców i turystów, przy jednoczesnym angażowaniu ich w poszczególne programy imprez. Mam tu na uwadze organizację głównych oraz towarzyszących eventów takich, jak:

- konkursy literackie i krasomówcze,
- kiermasze i jarmarki, w tym wspomniane wcześniej stworzenie rynku/bazaru galicyjskiego, z wystawą plenerową lokalnych twórców,
- targi kulinarne, rękodzielnicze, ogrodnicze,
- warsztaty i spotkania tematyczne,
- plenery malarskie i rękodzielnicze, a co się z tym wiąże – konkursy plastyczne, folkloru, rękodzieła, itp.,
- przeglądy i koncerty bieszczadzkich i zewnętrznych zespołów z różnych gatunków muzycznych (pop, rock, folk i inne),
- spektakle teatralne zamknięte i plenerowe,
- występy grup rozrywkowych – kabaret, stand up, widowiska akrobatyczne i inne,
- kawiarenki tematyczne - organizowanie spotkań z ciekawymi inspirującymi ludźmi z naszej społeczności, jak i spoza niej.

Ważne jest budowanie oferty opartej zarówno na mniej znanych, ale i na topowych wykonawcach polskich i zagranicznych, ale w granicach rozsądku cenowego. Niektóre z tych imprez powinny być biletowe, jednak z zapewnieniem dogodnych zniżek dla mieszkańców Gminy Lesko.

Z pomysłów głównych, jakie na pewno będę chciała zorganizować, dla rozszerzenia gminnej oferty kulturalno-rozrywkowej, wydłużając tym samym sezon turystyczny będą:

- przegląd zespołów tanecznych – taniec nowoczesny – konkursowa prezentacja zespołów tanecznych z całego regionu oparta na wieloletniej działalności „Bieszczadzkiej Żabki” – czerwiec,
- „Festiwal Muzyki Bieszczadzkiej” – przegląd zespołów muzycznych z terenu całych Bieszczad oraz mających w swoim repertuarze utwory o Bieszczadach (poezja śpiewana, ballada, biesiada, ale też rockowe brzmienie – zespoły „Watra”, „Tołhaje”, „SDM”) - listopad,
- „Bieszczadzkie kino pod chmurką” – sezon wakacyjny,
- „Zostań Bieszczadnikiem” – regionalne zawody sprawnościowe w bieszczadzkim wydaniu (tradycyjne konkurencje dawnych mieszkańców w nowoczesnej odsłonie) – październik,

- Koncert „Karpackie kolędowanie” prezentujący kolędy i pastorałki z regionu Karpat – styczeń.

Jak wspomniałam na początku tego punktu, to czy przedstawione przeze mnie pomysły rozwoju zajęć stałych i wydarzeń doczekają się realizacji, zależy w ogromnej mierze od środków w budżecie, finansowania zewnętrznego z programów dotacyjnych, pozyskania darczyńców i działań wolontariackich. O ile na tą chwilę nie jestem w stanie określić czy uda mi się pozyskać darczyńców i wolontariuszy, to obiecać mogę, że dotację celową z budżetu gminy wykorzystam jak najefektywniej. Wsparcia na realizację powyższych planów będę starała się pozyskać ze środków zewnętrznych z programów krajowych, jak i unijnych dotowanych m.in. przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Narodowe Centrum Kultury, a także z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich czy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

5. Promocja działalności

To, czy codzienna działalność i organizacja wydarzeń przez Bieszczadzki Dom Kultury odniesie sukces w postaci zadowolającej liczby odbiorców, w ogromnej mierze zależy od skutecznej i dopasowanej do specyfiki danych środowisk promocji. Ważne przy tym by zaznaczyć, że promocja jest jednym z wielu czynników i warunków mających wpływ na aktywizację kulturalną społeczeństwa. Ważnym czynnikiem, lecz nie jedynym. Na pewno zaliczającym się do tych, na który Dyrektor Bieszczadzkiego Domu Kultury ma bezpośredni wpływ. Przy organizacji wydarzeń kulturalnych największy wpływ ma bowiem m.in. profil upodobań kulturalnych społeczeństwa, środowisk, jak także kalendarz kulturalny danego sezonu w ujęciu regionalnym oraz miejsca wydarzeń - a z tym związane np. warunki atmosferyczne, itd. Aby dotrzeć do jak najszerszej grupy potencjalnych odbiorców, konieczne jest wprowadzenie i stałe monitorowanie skuteczności - zarówno tradycyjnych, jak i nowoczesnych metod informacyjno-promocyjnych opartych na sprawdzonych nośnikach przekazu informacji.

Tak więc, niezbędnym będzie stałe wydawanie tradycyjnych, lecz nie sztamkowych materiałów drukowanych – plakatów, ulotek, folderów turystycznych z kalendarzem imprez oraz banerów promujących większe wydarzenia, w sposób przejrzysty, a zarazem zwracający uwagę przechodnia. Niezbędnym jest nawiązanie współpracy w zakresie promocji z okolicznymi Gminnymi Ośrodkami Kultury, Centrami Informacji Turystycznej i innymi ośrodkami propagującymi szeroko rozumianą kulturę. Współpraca ta powinna polegać na wzajemnym, bezpłatnym promowaniu działań poszczególnych jednostek celem dotarcia do jak największego grona odbiorców.

Większy nacisk powinno się kłaść na ciekawe wydawanie gazety „Echo Bieszczadów”, uwzględniając z jednej strony redagowanie interesujących artykułów zachęcających czytelników do jej lektury i uczestnictwa w życiu kulturalno-rozrywkowym, ale jednocześnie uwzględniających ich potrzeby i sugestie. Liczba 2 000 bezpłatnie wydawanych egzemplarzy jest doskonałym narzędziem dotarcia do mieszkańców z ofertą i nie można jej w żaden sposób zmarnować.

W dobie globalnej cyfryzacji podstawowym i dominującym narzędziem komunikacji i promocji musi stać się jednak Internet, radio, a także w miarę możliwości – telewizja. Dostęp do tych mediów jest dzisiaj łatwo dostępny i wbrew pozorom, nie wymagający dużych nakładów finansowych. Imprezy organizowane w gminie Lesko przez BDK są w większości nieodpłatne, dlatego też zarówno stacje radiowe (Radio Rzeszów, Trendy Radio, Radio Złote Przeboje, czy Radio WAWA), jak i telewizyjne (TVP3 Rzeszów, TV Galicja) mogą je promować na zasadzie patronatów medialnych wydarzeń, w zamian za udostępnienie ich logotypów i reklam na materiałach promocyjnych i podczas trwania tych imprez. Podobnie rzecz się ma z serwisami internetowymi (Gazeta Bieszczadzka, Nowiny, Super Nowości, Korso Sanockie) posiadającymi oprócz stron www, również profile facebookowe i wydania papierowe. Nawiązanie z nimi współpracy przyniesie

pozytywne efekty długoterminowe, a wysoki standard imprez przyczyni się do większego i częstszego zainteresowania działalnością kulturalną miasta i gminy, co może przyciągnąć uczestników/publiczność oraz partnerów i inwestorów.

Potężnym medium informacyjno-promocyjnym są media społecznościowe, jak Facebook czy Instagram. Obecnie to poprzez nie w najszybszym tempie dociera się z wiadomością do szerokiego grona potencjalnych odbiorców usług. Dla placówki ten sposób promocji jest bezkosztowny. Zależy od zaangażowania pracowników. By promocja poszczególnych imprez nie traciła na efektywności, potrzebna jest stała współpraca z wykonawcami. Przejawiać się ona powinna w tworzeniu kierowanej zapowiedzi filmowej, wywiadu, a także konkursu sprzyjającego publikowaniu generowanych postów/wydarzeń i zapraszaniu do nich kolejnych osób. Każde wydarzenie jest programowo inne – niekiedy nakierowane na węższą grupę docelową (dzieci, młodzież, seniorzy, fani muzyki country). Z tego powodu, przy chęci osiągnięcia zadowalającej frekwencji, należy precyzyjnie określić, do jakiej grupy społecznej kierujemy ofertę, aby skutecznie do niej dotrzeć. Zrobić to możemy poprzez mailing oraz udostępnianie naszych informacji w odpowiednich grupach targetowych.

Wszystkie przytoczone metody promocji wykonane na należyście wysokim poziomie pozwolą na stopniowe podnoszenie standardu organizowanych imprez wśród opinii publicznej, a tym samym przyczynią się do budowania marki jednostki, miasta i całej gminy.

IV. Podsumowanie

Przed objęciem stanowiska dyrektora, zdając sobie sprawę jak ważna dla społeczności gminy Lesko jest działalność Bieszczadzkiego Domu Kultury, starałam się sprostać oczekiwaniom Pana Burmistrza oraz opinii publicznej tworząc, w moim przekonaniu, realną do realizacji koncepcję rozwoju tej instytucji. To wynik obserwacji dotychczasowych jej działań zestawionych z innymi podobnymi jednostkami. To także efekt mojego zainteresowania szeroką sferą kulturalno-rozrywkową, z której zasięgnięte po części pomysły chciałabym wprowadzić na lokalny grunt.

Poprzez sukcesywne dokonywanie opisanych powyżej, koniecznych zmian i wprowadzanie nowych zasad dotyczących organizacji: pracy, promocji, zajęć stałych, wydarzeń epizodycznych i cyklicznych, chciałabym, by powierzona mi instytucja kultury była miejscem nieustannie tętniącym życiem, przyjaznym mieszkańcom i z mieszkańcami tworzoną. Miejscem, gdzie mogą bez przeszkód realizować swoje pasje i zainteresowania. Miejscem spotkań i integracji pokoleń. W końcu, miejscem gdzie w sposób efektywny upowszechniana jest kultura oraz ożywiana lokalna i regionalna tradycja, a odpowiedzialna za to kadra stale podnosząca swoje kompetencje tworzy kreatywny, zgrany zespół gotowy do podejmowania nowych wyzwań.

Pozostawiam koncepcję do Państwa oceny mając świadomość, że być może nie wszystkie dotychczasowe mankamenty BDK udało mi się wychwycić i pomyśleć nad ich zmianami na lepsze. Z pewnością także, nie wszystkie kierunki rozwoju instytucji ujęłam. Wymaga to wspomnianego we wstępie przygotowania pełnej strategii. Głęboko wierzę jednak, że tak jak i mi, tak i Państwu zależy na stałym, kompleksowym rozwoju gminnej instytucji, i że we współpracy z Państwem rozwój ten będzie postępował. Pamiętajmy, że dom kultury nie jest własnością dyrektora, a tworzą go Państwo – Mieszkańcy i dla Państwa spełniać ma on wyznaczone cele. Dlatego też zachęcam i zapraszam do stałej współpracy w zakresie planowania i organizacji wydarzeń, a tym samym do czynnego uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta.

Agnieszka Nanaszko